

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

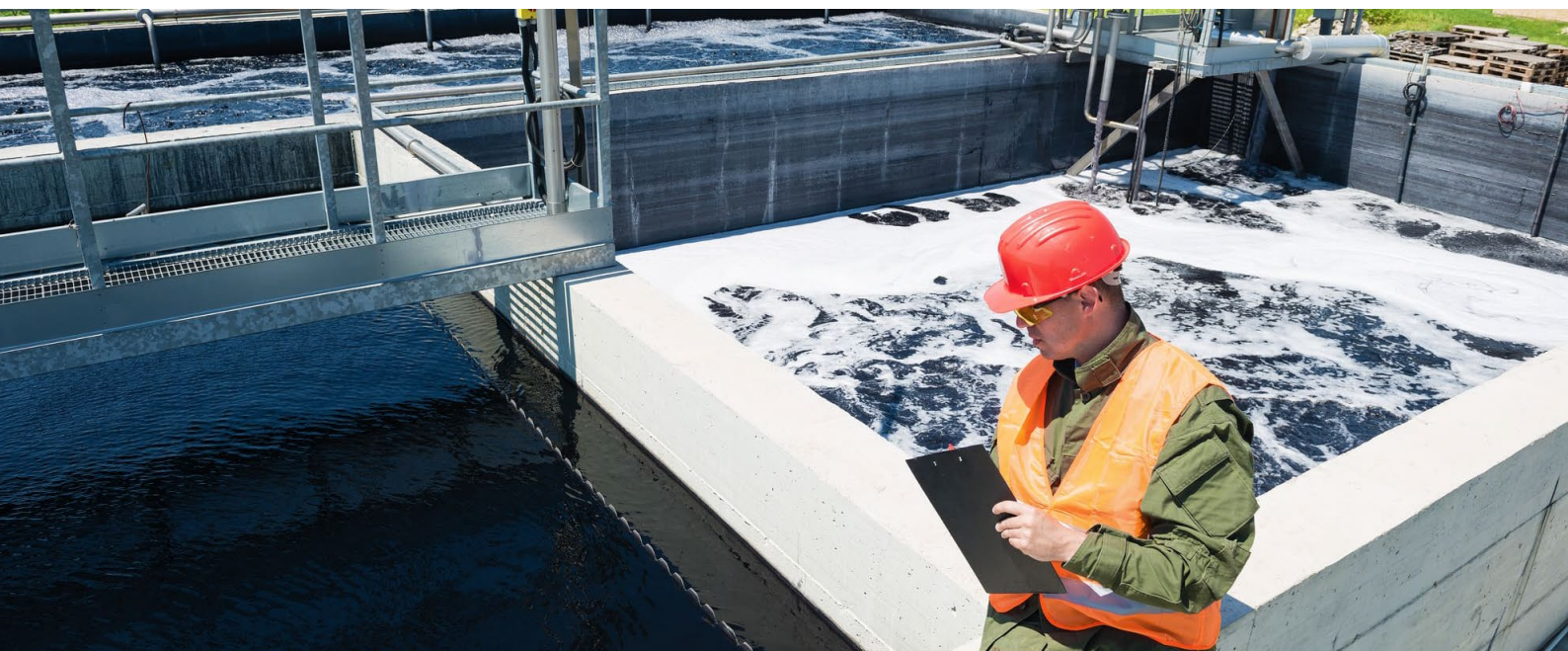

Layihə Avropa İttifaqı
tərəfindən maliyyələşdirilir

TƏHSİL İNSTİTUTU
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu

Kvalifikasiya standartı

ÇİRKAB SULARININ EMALİ ÜZRƏ OPERATOR

Bakı - 2020

Bu kvalifikasiya standartı Avropa İttifaqının texniki yardımını çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyini dəstəkləmək üçün “Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin İcrasına Dəstək” (EuropeAid/138339/DH/SER/AZ) layihəsi tərəfindən hazırlanmışdır. Standartda ifadə olunan fikirlər və məlumatlara görə Avropa İttifaqı, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Təhsil İnstitutu məsuliyyət daşımır.

Peşə	Çirkab suların emalı üzrə operator köməkçisi
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikasının Ömürboyu Təhsil üzrə Kvalifikasiyalar Çərçivəsində (AzKÇ) səviyyəsi	Səviyyə 3
İstinad kodu: (Reyestrədə sıra nömrəsi, kvalifikasiya standartı sözünün qısaltması - KS, Məşğulluq Təsnifatında kodu və AzKÇ-də səviyyəsi)	0015-KS-3132-3
Kvalifikasiya standartını təsdiqləyənsahə komissiyasının adı	Elektrik enerjisi, qaz, hava, su, buxar təchizatı və tullantıların təmizlənməsi sahələrində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Kollegiyasında təsdiq olunması barədə qərarın tarixi və nömrəsi	
Yenilənmə sayı	01
Təklif olunan yenilənmə tarixi	Noyabr, 2025-ci il

GİRİŞ

“Çirkab suların emalı üzrə operator köməkçisi” kvalifikasiya standartı Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əlaqələndirdiyi və sosial tərəfdaşlıq vasitəsilə Avropa Birliyinin maliyyələşdirdiyi Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsi tərəfindən hazırlanmış, əlaqəli təşkilat və müəssisələrin rəyləri nəzərə alınaraq dəyərləndirilmiş və Elektrik enerjisi, qaz, hava, su, buxar təchizatı və tullantıların təmizlənməsi sahələrində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası tərəfindən təsdiq edilmiş reyestrədə yerləşdirilmişdir.

1. Termin, simvol və ixtisarlər (istifadə olunmuş termin, simvol və ixtisarlər və onların izahı)

Flotasiya – çirkab sulardan həll olmayan xırdalanmış pis çökən qarışıqların ayrılması

2. Peşəyə dair xüsusi məlumat

2.1. Peşə sahibinin gördüyü əsas işlərin qısatəsviri

“Çirkab suların emalı üzrə operator köməkçisi” məişət çirkab suların təmizlənməsi üçün xüsusi təmizləmə qurğularını verilmiş proqramlara uyğun istismar edir, fəaliyyətinə nəzarət edir, səlahiyyətləri çərçivəsində onlara texniki xidmət göstərir, eləcə də nəticələri qiymətləndirir və hesabat verir.

3. Peşə sahibi üçün tələb olunan səriştələr

3.1. Əsas səriştələr (əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan hər bir şəxs üçün əsas, həmçinin, əmək bazarında əlavə və ümumi dəyəri formalaşdıran bilik, bacarıq, işə yanaşma və davranış formasıdır).

Azərbaycan dilində ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. İşlə bağlı oxuduğu ətraflı məlumatı anlayır	<ul style="list-style-type: none"> a. Dövri iş üzrə verilən tapşırıqlarla bağlı yazılı təlimatları dəqiqliklə şərh edir; b. Verilən tapşırıqla bağlı qrafik təlimatları (diaqram) düzgün şərh edir; c. İş təlimatlarından istifadə edərək iş mərhələləri (addımları), gözlənilən nəticələr və vaxt qrafikinə göstərildiyi fərdi iş planı hazırlayır.
2. Peşəkar dildən istifadə edərək şifahi məlumatı çatdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Texniki məlumatları dəqiqliklə çatdırır; b. Danışarkən məlumat, rəy və fikirləri məntiqi şəkildə əlaqələndirir; c. Mövzuya və dinləyicilərin anlama səviyyəsinə uyğun dildən istifadə edir.
3. İşlə əlaqəli əsas məlumatları yazılı şəkildə çatdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Məqsəd və auditoriyaya uyğun format seçir; b. Oxucular üçün kifayət qədər aydın və anlaşılacaq sözlərdən qaydasında istifadə edir; c. Mənanı qorumaq üçün dəqiq cümlə quruluşu və durğu işarələrindən istifadə edir; d. Verilən işlə əlaqəli mövzu haqda aydın təqdimat hazırlayır.

Xarici dildə ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Eşitdiyi məlumatı başa düşür	<ul style="list-style-type: none"> a. Gündəlik həyat və ya işlə bağlı mövzularda aydın tələffüz olunan nitqdə aktual məlumatların həm ümumi, həm də xüsusi təfərrüatlarını şərh edir; b. Mütəmadi istifadə edilən avadanlıqla bağlı sadə texniki məlumatları, məsələn, əməliyyat təlimatlarını şərh edir; c. Nitqin standart formada və aydın şəkildə tələffüz edilməsi şərti ilə aparılan müzakirənin əsas məqamlarını şərh edir.
2. Danışığ və müzakirələrdə iştirak edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Qarşı tərəfin söhbəti başa düşməsi üçün səy göstərməsi şərti ilə ümumi maraq dairəsində olan mövzularla bağlı nisbətən uzun söhbətlərdə iştirak edir; b. Tanış mövzularda aparılan gündəlik müzakirələrdə (məsələn, aktual məlumatların bölüşdürülməsi, təlimatların verilməsi, yaxud praktiki problemlər üçün həll yollarının müzakirəsi) iştirak edir.
3. Şifahi məlumat verir	<ul style="list-style-type: none"> a. Özünün maraq dairəsində olan mövzuları aydın təsvir etməklə ardıcılıqla təqdim edir.

Xarici dildə ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
4. Oxuduğu məlumatı başa düşür	<p>a. Yenidən təkrar oxumaq üçün kifayət qədər vaxt verilməsi şərti ilə özünün maraq dairəsində olan tanış mövzularda aktual məlumatları şərh edir;</p> <p>b. Tanış olduğu proses və ya məhsul növü ilə bağlı təlimatda ardıcıl mətn formasında təqdim edilmiş göstəriş və prosedurları şərh edir.</p>
5. Məlumatları yazılı şəkildə çatdırır	<p>a. Gündəlik aktual məlumatlarla bağlı olan və fəaliyyətlərin səbəblərini izhar edən standart formatda qısa hesabatlar yazır;</p> <p>b. Sadə məlumatların əks olunduğu və ya onların təqdim edilməsinin istənilməsi şəxsi məktub, qeyd və elektron mesajlar yazır.</p>

Riyazi hesablamə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. İşlə bağlı riyazi məlumatları müəyyən edir və şərh edir	<p>a. İşlə bağlı müxtəlif növ qrafiklərdə təqdim edilmiş məlumatları təsvir edir;</p> <p>b. Gündəlik məsələ və ya tapşırıqlarla əlaqədar olan baza məlumatları (məsələn, bir həftə ərzində istifadə edilən materialların miqdarı) toplayır və sadə cədvəl şəklində təqdim edir;</p> <p>c. Adi riyazi mühakimələr əsasında öz subyektiv fikrini bildirir (məsələn, fərqli ölçülü konteynerlərdə satılmış eyni məhsulun qiymətlərinin müqayisə edilməsi).</p>
2. Problemləri həll etmək üçün rəqəmlərlə işləmə bacarığından istifadə edir	<p>a. Sadə problemləri həll etmək üçün adi riyazi əməlləri düzgün seçir (məsələn, qiymət artımlarının materialların sifarişinə təsirini hesablamaq);</p> <p>b. İş yerində sadə problemləri (məsələn, baza materiallarından istifadənin uçotunu aparmaq və monitorinq etmək və anbarda mal bitdiyi zaman yeni sifariş hazırlamaq) həll etmək üçün münasib riyazi əməli seçməklə tam ədədlər və onluq kəsrlərlə işləyir.</p>
3. Problemləri həll etmək üçün ölçmə və həndəsə bacarıqlarından istifadə edir	<p>a. Bir sıra 3 ölçülü obyektlərin ölçüləri və həcmi ölçüb qeydə alır (məsələn, müxtəlif növ qutuların həcmi qiymətləndirmək üçün);</p> <p>b. Sadə düsturlardan istifadə etməklə standart təlimatlarda göstəriləndən daha çox, yaxud daha az məhsul hazırlamaq üçün tələb olunan materialların həcmi (məsələn, bir tort üçün verilmiş məlumatlarla 3 tortun hazırlanması üçün tələb olunan inqrediyentləri) hesablayır.</p>

Riyazi hesablamada	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
4. Riyazi üsul və əməllərdən müvafiq qaydada istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Sadə hesablamalar aparmaq üçün bir sıra metodlardan (zehni hesablamada, kağız-qələm, kalkulyator, yaxud kompüterin kalkulyator funksiyası) istifadə edir; b. Resurslardan istifadəni monitorinq etmək məqsədi ilə sadə uçot sənədləri (məsələn, sadə düsturlar əsasında sadə elektron cədvəl) yaradır.
5. Riyazi məlumatları ötürmək üçün müvafiq dil və işarələrdən istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Yazıda bir sıra sadə riyazi simvollarından istifadə edir; b. Apardığı hesablamaları təsvir etmək və məlumatlarla bağlı yazışmalar aparmaq üçün qeyri-formal və sadə formal riyazi terminlərdən istifadə edir.
6. Riyazi məlumatları müvafiq formatlarda təqdim edir	<ul style="list-style-type: none"> a. İşlə bağlı məlumatları təqdim etmək üçün müvafiq riyazi formaları (məsələn, qrafik, cədvəl və elektron cədvəllər) seçir.

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Məlumatları axtarır və qiymətləndirir	<ul style="list-style-type: none"> a. İşlə bağlı və ya gündəlik ehtiyaclarını qarşılamaq üçün məlumatların "Onlayn" rejimdə axtarışını aparır; b. Məlumatlar arasında özü üçün ən uyğun olanlarını seçir (seçimini əsaslandırmaqla).
2. İKT-dən istifadə edərək məzmun tərtib edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Fəaliyyəti sahəsində gündəlik məsələlərlə bağlı məzmun yaratmaq üçün müxtəlif rəqəmsal formatlardan istifadə edir; b. Yaratdığı məzmun daxilində müxtəlif formatlar və ya məlumat daşıyıcılarını (məsələn qoşma fayl və vizual elementlər) bir araya gətirir.
3. Məlumatları yaddaşda saxlayır və istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Tapdığı məlumatlar və ya hazırladığı məzmunu asanlıqla tapa bilmək üçün müvafiq qeydiyyat sistem(lər)indən istifadə edir; b. Yaddaşda saxlaya biləcəyi məlumatlarla bağlı hər hansı etik və ya hüquqi məhdudiyyətlərin olub-olmamasını müəyyən edir; c. Məlumat və ya məzmunu müntəzəm olaraq yaddaşda saxlayır və onlardan təkrar istifadə edir.
4. Məlumatları bölüşür və başqaları ilə əməkdaşlıq edir	<ul style="list-style-type: none"> a. İş mühitində həmkarları və ya digər şəxslərlə məlumatları paylaşan zaman istifadə üçün fərqli formatlar arasından ən uyğun olanını seçir; b. İş mühitində mesajlar və ya digər məzmunu göndərən, yaxud cavablandırılan zaman riayət ediləcək normaları

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
	(məsələn ünvanın formaları, üslub, format və s.) müəyyən edir; c. İş mühitində məlumatların əldə edilməsi ilə bağlı mesajlar və ya sorğuları düzgün formada göndərir və cavablandırır.
5. Özünə aid məlumatları mühafizə edir	a. İKT-dən istifadə edərək rəqəmsal kommunikasiya aparanda olan şəxslərlə bağlı potensial riskləri müəyyən edir; b. Rəqəmsal mühitdə özü və ona məxsus məlumatların təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görə biləcəyi tədbirləri sadalayır.
6. Başqalarının hüquqlarını bilir və onlara hörmət edir	a. Məlumatların rəqəmsal mühitə yerləşdirilməsi səbəbindən öz müdiriyyəti də daxil olunmaqla başqaları üçün yaranan potensial riskləri müəyyən edir; b. Rəqəmsal mühitdə istər işlə bağlı, istərsə də şəxsi kommunikasiya aparanda başqalarının hüquqlarını qorumaq üçün ata biləcəyi addımları təsvir edir.
7. İKT ilə bağlı problemləri həll edir	a. Cihaz və ya tətbiqin tapşırığı nə üçün icra etmədiyini müəyyən etmək məqsədi ilə sadə tədbirlər görür; b. Öz sərəfəsi və ya səlahiyyətləri çərçivəsində iş mühitində İKT ilə bağlı sadə problemlərin həlli üçün tədbir görür; c. Nisbətən mürəkkəb problemləri həll etmək üçün mövcud dəstəkdən yararlanmağı bacarır.

Peşə etikasına və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Peşə etikasına prinsiplərinə hörmət edir	a. Etika və qanun arasındakı münasibəti müəyyən edir; b. Biznes etikasının dörd əsas mənbəyini müəyyən edir; c. Etikanın iş və fərdlə necə əlaqəli olduğunu izah edir; d. Ümumi etik prinsipləri işdə müəyyən hallar və ya təcrübələrə tətbiq edir.
2. Vaxtdan səmərəli istifadə edir	a. Vaxt itkilərinin müxtəlif səbəblərini aradan qaldırmaq üçün müvafiq üsullar tətbiq edir; b. Öz vaxtını israf edən fasilələrlə mübarizə aparmaq üçün müvafiq strategiyalar qəbul edir; c. Öz işini vaxtında yerinə yetirmək üçün praktiki metodlardan istifadə edir.
3. Qrupda effektiv işləyir	a. İşçi qrupları və komandalarda əsas xüsusiyyətlərini təsvir edir; b. Komandanın effektivliyinə təsir göstərən əsas qrup proseslərini müzakirə edir;

Peşə etikası və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
	<ul style="list-style-type: none"> c. Qrup daxili rolları anladığını nümayiş etdirir; d. Peşəkar komandalarda effektiv komanda üzvü kimi çıxış edir.
4. İş davranışını təhlil edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Özü və digər qrup üzvlərinin davranışlarındakı güclü və zəif cəhətləri müəyyən edir; b. İş davranışının iş yerinin tələbləri və müştəri məmnuniyyətinə uyğunlaşdırılması üçün tədbirlər görür; c. Başqasının problemləri, fikirləri, düşüncələri və təcrübələri barədə anlayış nümayiş etdirir.

Sahibkarlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Yeni həll yolları tələb edən çətin tapşırıqları müəyyən edir	a. Özünün maraq dairəsində (iş və ya ictimai həyatda) olan və yeni yanaşma və ya ideya ilə həlli mümkün olan real problemlər və çətinlikləri müəyyən edir.
2. Yeni ideyaları müəyyən edir və formalaşdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Tək başına və ya komandanın bir üzvü kimi özünün maraq dairəsinə aid olan hər hansı problem və ya çətinliyin həlli ilə bağlı bir sıra ideyalar irəli sürür; b. Özünün maraq dairəsində olan hər hansı problem və ya çətinliyin öhdəsindən gəlmək üçün müəyyən ideyalar paketini qiymətləndirməklə hər bir ideyanın üstün və zəif cəhətlərini müəyyən edir.
3. Yeni ideyaları həyata keçirmək üçün lazım olan resursları müəyyən edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə qarşıya çıxan problem və ya çətinliyin həllinə dair ideyaları reallaşdırmaq üçün tələb olunan resursları (məsələn, materiallar, avadanlıqlar, insan resursları və vaxt) müəyyən edir; b. Yeni ideyanın həyata keçirilməsi üçün resurslardan istifadə qaydasını təsvir edir.
4. Yeni ideyanın reallaşdırılması üçün tələb olunan büdcəni planlaşdırır	a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə qarşıya çıxan problem və ya çətinliyin həlli üçün ideyanın həyata keçirilməsi zamanı xərc tələb edən sahələri müəyyən edir.
5. Müstəqil işləyir	<ul style="list-style-type: none"> a. Sadə iş tapşırıqlarını birbaşa nəzarət olmadan effektiv və müstəqil şəkildə həyata keçirir; b. Vaxt və resurslardan maksimum düzgün istifadəni təmin etmək üçün gündəlik fəaliyyətlərini prioritetləşdirir; c. İşlə bağlı tapşırıqların icrası zamanı qarşıya çıxan problemlərin həlli ilə bağlı təşəbbüs göstərir; d. İşdə yaranan problemlərin həlli zamanı öz səlahiyyətindəki məhdudluqları müəyyən edir və lazım olan hallarda müvafiq icazə alır.

Sahibkarlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
6. Komandanın bir hissəsi olaraq effektiv işləyir	a. Müxtəlif və dəyişən komandalarda effektiv şəkildə işləməklə razılaşdırılmış hədəflərə nail olmaq üçün tələb olunan fərqli rolları icra edir.

Öyrənmək üsullarına yiyələnmə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Effektiv təlim strategiyaları hazırlayır	a. Özünün müntəzəm təlim fəaliyyətlərinə görə cavabdehlik daşıyır; b. Hər hansı çətin tapşırığı icra edən zaman təlim hədəfinə nail olma istiqamətində müəyyən əzmkarlıq nümayiş etdirir; c. Təlimlə bağlı əsas məqamlar və bu məqamlar arasındakı əlaqələri müəyyən etmək və xatırlamaq üçün ənənəvi strategiyalardan (məsələn, diaqram və sikloqramlardan) istifadə edir.
2. Özünəməxsus təlim təcrübələri və təlim istəkləri barədə düşünür və bu barədə danışır	a. Fəaliyyəti ilə bağlı güclü və zəif cəhətlərini müəyyən edir; b. Özünün üstün hesab etdiyi təlim metodları və bu metodların təlim nailiyyətlərinə təsirini aydınlaşdırır.
3. Özünün təlim ehtiyaclarını müəyyən edir və peşəkar inkişafını planlaşdırır	a. Özünün karyerası və ya gündəlik həyatı ilə bağlı əsas təlim hədəflərini müəyyən edir; b. Tələb olunduğu hallarda mövcud dəstək vasitələrindən (məsələn, məsləhətçi və internet üzərində axtarış) istifadə edərək özünün təlim hədəfinə nail olmaq üçün potensial təlim yolunu planlaşdırır; c. Öz hədəfinə nail olmaq üçün ona lazım olan təlim ehtiyaclarını prioritetləşdirmə və təlimlərdən istifadə etmə imkanlarını dəyərləndirir; d. Təlim məqsədlərinə nail olmaq üçün əsas addımlar və ümumi vaxt çərçivəsini müəyyən edən plan hazırlayır; e. Təlim məqsədlərinə nail olmaq baxımından ona hansı əlavə resurs və ya dəstəyin lazım olduğunu dəqiqləşdirir.

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin əsasları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Hüququn mənbələrini müəyyən edir	a. Mülki hüququn mənbələrini dəqiq müəyyən edir; b. İnzibati hüququn mənbələrini dəqiq müəyyən edir; c. Əmək hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir; d. Ekologiya hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir; e. Cinayət hüququnun mənbələrini dəqiq müəyyən edir.

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin əsasları

Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
2. Mürəkkəb mübahisəni qanunvericiliyə uyğun həll edir	a. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün qanunvericilikdə müvafiq şərti tapır; b. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq orqanı müəyyən edir; c. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq hüquqi orqana müraciət edir.

3.2. Ümumi səriştələr (əmək bazarında rəqabətədavamlı olmağa imkan yaradan səriştə və peşyə görə səriştələr arta və ya azala bilər).

Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi üzrə səriştələr zəruridir	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
Sağlamlıq və təhlükəsizliyin qorunması	
1. Fərdi sağlamlığı və təhlükəsizliyini qoruyur	<ul style="list-style-type: none"> a. İş yeri və avadanlıqların təhlükəsiz və zərərsiz olmasını yoxlayır və sağlamlıq və təhlükəsizlik üzrə hüquqi-normativ tələblərə uyğunluğunu təmin edir; b. Şəraitə, ətraf mühitə və fəaliyyətlərə uyğun olaraq düzgün fərdi mühafizə paltarını geyinir.
2. Təhlükəsizlik təlimatları, nişanları və göstərişlərinə riayət edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Təlimat, nişan və göstərişlərə düzgün əməl edilməsini nümayiş etdirir; b. Digər şəxslərin təlimat, nişan və göstərişlərə əməl edilməsi ilə bağlı təlimatlandırılması qaydalarını təsvir edir.
3. Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri ilə bağlı hesabat verir	<ul style="list-style-type: none"> a. Hüquqi və təşkilati tələblərə uyğun olaraq sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verir, o cümlədən, müvafiq şəxsləri məlumatlandırır və sağlamlıq və təhlükəsizlik ilə bağlı qeydiyyatı tamamlayır; b. Həmkarlarının sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verə bilməsinə dəstək verir.
İlk yardım	
1. İlk yardım hadisələrini idarə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Hadisə baş verən zaman ilkin qiymətləndirmə prosesini düzgün şəkildə nümayiş etdirir; b. Müalicə prioritetlərinin müəyyən edilməsi prosesini düzgün izah edir; c. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən, ilk yardım göstərən və təhlükə ilə üzləşmə ehtimalı olan digər şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görülməli olan tədbirləri aydın şəkildə təsvir edir; d. Kömək çağırma və məlumat ötürmə proseslərini təsvir edir.
2. İlk yardım prosedurlarını həyata keçirir	<ul style="list-style-type: none"> a. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və nəfəs almayan şəxsə ürək masajı və süni nəfəs vermə prosedurlarını həyata keçirir; b. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və nəfəs alan şəxsləri bərpa vəziyyətində düzgün yerləşdirir; c. Kəskin qanaxmanın qarşısını düzgün şəkildə alır; d. Sümük sınıqları və çıxıqları və onurğa sütununun zədələnmə halları zamanı düzgün yardım göstərir; e. Kəskin istilik və elektrik yanıqları zamanı düzgün yardım göstərir; f. Kimyəvi yanıqlar zamanı düzgün yardım göstərir.

Yanğından mühafizə	
1. Yanğından mühafizə sahəsində həyata keçirilməli olan prosedurları izah edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Yanğınla mübarizə aparmaq üçün yanğın çıxışları, yanğınsöndürən və su kranlarını düzgün müəyyən edir; b. Real həyatdan götürülmüş misallar əsasında yanğın üçbucağını təsvir edir; c. Yanğın siqnalı, evakuasiya və xilasetmə prosedurunu düzgün şəkildə təsvir edir; d. Mövcud təşkilati tələblərə cavab vermək baxımından yanğın zamanı qəbul edilməli olan ümumi prosedurları düzgün izah edir.
2. Yanğınsöndürəndən istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Verilmiş yanğın növü ilə mübarizə aparmaq üçün uyğun yanğınsöndürəni seçir; b. Seçilmiş yanğınsöndürənin düzgün istifadəsi qaydalarını təsvir edir (əhatə olunanlar: Yanğınsöndürən – su, köpük, CO2, quru toz və adyal).
3. Yanğının qarşısının alınması və yanğınla mübarizə sahəsində sadə tədbirlər ilə bağlı həmkarlarını təlimatlandırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqların yerlərinin müəyyən edilməsi ilə bağlı təlimatlar verir; b. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqlara sərbəst çıxışın təmin edilməsi üzrə təşkilati prosedurlarla bağlı təlimatlar verir.

Planlaşdırma və hesabatvermə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Öz işini planlaşdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Tapşırığa əsasən işini zamana görə planlaşdırır; b. Mövcud resursları yoxlayır; c. Plana və mövcud resurslara uyğun olaraq özünün komanda daxilindəki vəzifələr və fəaliyyət məqsədlərini müəyyən edir.
2. Öz işi haqqında şifahi və yazılı hesabat verir	<ul style="list-style-type: none"> a. Öz fəaliyyətinin nəticələri haqqında rəhbərə düzgün şifahi hesabat verir; b. Müvafiq formalardan (şablonlar və sxemlərdən) istifadə etməklə öz işi haqqında düzgün yazılı hesabat verir.
3. Statistik məlumatları şərh edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Tələb olunan statistik məlumatları düzgün toplayır; b. Müvafiq statistik məlumatları fəaliyyət planı ilə müqayisə edir; c. Plandan kənarlaşmaları izah edir.

Əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Struktur bölmədə müvafiq əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadənin vəziyyətini qiymətləndirir	<ul style="list-style-type: none"> a. Alətlərin effektivliyinin təhlilini aparır; b. Yeni alətlərin potensial istifadəsini təcrübədə sınaqdan keçirir və ya işçilər arasında sınaq və qiymətləndirmə prosedurlarını həyata keçirir; c. Əl alətləri və mexaniki alətlərin istifadəsinin sağlamlığa potensial təhlükələrini müəyyən edir; d. Nəticələr barədə rəhbərə hesabat verir.
2. Alətlərə göstərilən texniki xidmət və onların yenilənməsini monitorinq edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Texniki xidmətin mövcud vəziyyətini qiymətləndirir; b. Müvafiq texniki xidmət planı hazırlayır.
3. Xüsusi əl alətləri və mexaniki alətlərdən istifadə edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Xüsusi alətlərdən effektiv istifadəni nümayiş etdirir (əhatə olunanlar: xüsusi alətlər – GPS, rəsmxət və CAD proqram paketi, radio və teleradio avadanlığı).

Texnoloji qurğuların reqlamentə uyğun istismar edilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. İstehsalat prosesini izah edir	<ul style="list-style-type: none"> a. Texnoloji reqlamentə uyğun istehsalat prosesinin ümumi xarakteristikalarını izah edir; b. Texnoloji reqlamentə uyğun ilkin xammal, material, reagent, yarımfabrikat və hazırlanan məhsulların xarakteristikalarını təsvir edir; c. Texnoloji reqlamentə uyğun texnoloji proses və istehsalat obyektinin texnoloji sxemi, rejim normaları və metroloji təminatı izah edir; d. Texnoloji prosesə nəzarət edir.
2. Texnoloji qurğunu istismar edir	<ul style="list-style-type: none"> a. İstehsalat obyektinin işə buraxılması və dayandırılmasının əsas qaydalarını izah edir; b. Texnoloji prosesin mümkün nasazlıqları və onların səbəbləri və aradan qaldırılma üsullarını təsvir edir; c. Texnoloji prosesin təhlükəsiz aparılması üçün əsas tədbirləri sadalayır (izah edir); d. İstehsalatda qəza hallarının aradan qaldırılması qaydalarını izah edir; e. Təlimat və normativ-texniki sənədləri oxuyub şərh edir.

3.3. Spesifik səriştlər (peşə üzrə tələb olunan səriştlər peşəyə görə arta və ya azala bilər).

Çirkab suların emalı prosesinə hazırlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Emal prosesinə hazırlıq görür	<ul style="list-style-type: none"> a. Həyata keçiriləcək işin həcmi müəyyən etmək məqsədilə görüləcək işlə bağlı alınan təlimatları şərh edir; b. Çirkab suların təmizlənməsi prosesinin əsas metodları və onların ardıcılığını təsvir edir; c. Texniki prosedurlara uyğun olaraq təmizləyici qurğu və avadanlıqlar və onların işçi parametrləri və təhlükəsiz istismarını yoxlayır; d. Elektron idarəetmədən müvafiq şəkildə istifadə edir; e. İşə uyğun fərdi mühafizə vasitələrini müəyyən edir.
2. Reagentləri istifadə üçün hazırlayır	<ul style="list-style-type: none"> a. Reagentlərin əsas növlərini fərqləndirir; b. Suda çirkabın miqdar və tərkibindən asılı olaraq reagentlərin miqdarını müəyyən edir; c. Müəyyən olunmuş reagentlərin regenerasiya prosesini təsvir edir; d. Reagentlərin prosesə hazırlanmasını təhlükəsizlik texnikası qaydalarına uyğun həyata keçirir.

Çirkab suların emalı	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
1. Çirkab suları qarışıqlardan təmizləyir	<ul style="list-style-type: none"> a. Müvafiq metodlardan (çökdürmə, süzmə, neytrallaşdırma və flotasiya) istifadə etməklə çirkab suların təmizlənməsi prosesini həyata keçirir; b. Qiymətli maddələrin tutulması proseslərini həyata keçirir; c. Biokimyəvi oksidləşdirmə metodu ilə qarışıqlardan təmizləmə qaydalarını nümayiş etdirir; d. Flotasiya üsullarını düzgün qaydada tətbiq edir; e. Çirkab suların qarışıqlardan təmizlənməsi qurğularını istismar edir.
2. Emal prosesini yekunlaşdırır	<ul style="list-style-type: none"> a. Nəzarət-ölçü cihazlarının göstəriciləri və təhlil nəticələrinə əsaslanaraq təmizləmə prosesini qiymətləndirir; b. Müvafiq cihazlardan istifadə edərək suyun təmizlənməsi nəticələrinin meyarlara uyğunluğunu qiymətləndirir; c. Təmizlənmiş suyun ayrılması, xüsusi çən və hovuzlara vurulması və digər nəqləmə qaydalarını nümayiş etdirir;

Çirkab suların emalı	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	Qiymətləndirmə meyarları
	<p>d. Xüsusi qurğular vasitəsi ilə çirkabın miqdarı və təmizlənmə dərəcəsini müəyyən edir;</p> <p>e. Təmizlənmiş sudan ayrılmış şlam və çöküntülərin təhlükəsiz şəkildə emalı qaydalarını nümayiş edir.</p>

Müəssisə nümayəndələri

N:	İştirakçının adı, soyadı:	Təşkilat və yeri:
1.	Zeynal Babayev	"Ekol Mühəndislik Xidmətləri" ASC, Bakı
2.	Zaur Koroğluyev	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR), Bakı
3.	Rəna Xanlarova	Azərbaycan Texniki Universiteti, Bakı
4.	Şahabiddin Albuşov	"Ekol Mühəndislik Xidmətləri" ASC, Bakı

Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin nümayəndələri

N:	Adı, soyadı:	Vəzifə:
1.	Aynur Kərimova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
2.	Mehparə Əhmədova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
3.	Genevieve McCabe	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti

Bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyasının sədri, üzvləri və mütəxəssislər (adı, soyadı, iş yeri və vəzifəsi)

No	Adı, Soyadı	İş Yeri	Vəzifəsi
5.1			
5.2			
5.3			
5.4			
5.5			
5.6			
5.7			
5.8			
5.9			
5.10			
5.11			
5.12			
5.13			
5.14			